

การบริหารการพัฒนาชุมชนไทยในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT)

THAI COMMUNITY DEVELOPMENT ADMINISTRATION

IN THE ERA OF INFORMATION TECHNOLOGY

ธนอมขวัญ อยู่สุข

Thanomkwan Yoosook

บริษัท นีท คอนซัลแทนท์ จำกัด, ประเทศไทย

Neat Consultant Co.,Ltd, Thailand.

thanomkwans@yohoo.com

Received September 10,2020; Revised November 2, 2020; Accepted December 25,2020

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาค้นคว้าข้อมูลและวิเคราะห์บริบทการบริหารการพัฒนาชุมชนไทยในปัจจุบัน และ 2) เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทางการบริหารการพัฒนาชุมชนไทยให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการ งานวิจัย บทความวิชาการ และที่สืบค้นจากแหล่งฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ทำให้ทราบว่า โลกในยุคปัจจุบันอยู่ภายใต้บริบทแห่งการเปลี่ยนแปลงท่ามกลางการแข่งขันที่มีความรุนแรง ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้าและทันสมัยมากขึ้นเพื่อประโยชน์สุขของคนไทยทุกกลุ่มอย่างมีความสมดุล ในขณะเดียวกันแนวทางการบริหารการพัฒนาชุมชนไทยให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) นั้น นักบริหารหรือผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการบริหารและพัฒนาชุมชนจำเป็นต้องยึดหลักวิชาการทางโลกบวกกับหลักพุทธธรรม ซึ่งประกอบไปด้วยหลักการมีส่วนร่วม หลักการพึ่งพาตนเองได้ หลักจิตสำนึกและความรับผิดชอบ หลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต หลักไตรสิกขาและหลักทางสายกลาง เป็นแนวทางในการบริหารและพัฒนาชุมชนไทยในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) นำพาไปสู่การพัฒนาประเทศไทยในด้านต่างๆ อย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : การบริหารการพัฒนา, ชุมชนไทย, เทคโนโลยีสารสนเทศ

Abstract

There are two objectives of this article including: 1) To study and analyze information and context of the Thai community development administration in the current world; and 2) To analyze and synthesize the Thai community development administration to achieve its highest efficiency in the era of technology information (IT). From studying academic papers, researches, articles and databases from reliable sources, it was found that the current world has been under endlessly changing context amidst severe competitions. Thailand is, therefore, necessary to be developed towards its progressiveness and modernity for the balanced happiness among all sectors of the people. Whilst searching for the most efficient approach of community development administration in the era of information technology, the administrators or related parties in the Thai community development administration need to apply the world academic principles and Buddha Dhamma principles including: participation, self-reliance, consciousness and responsibility, lifelong learning, Trisikkha (the Threefold Learning) and Matchimapatipatha (the Middle Path) as the guidelines for community development administration in the era of information technology that will lead to sustainable development in various aspects of the country.

Keywords: Development Administration; Thai Community; Information Technology

บทนำ

การพัฒนาชุมชนเป็นกลไกอันสำคัญที่กำหนดทิศทาง นโยบาย แนวทางและกระบวนการในการพัฒนาเพื่อนำไปสู่จุดหมายเบื้องหน้า คือ ชุมชนที่มีความสมบูรณ์สนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ให้ได้ดียิ่งขึ้นหรืออาจกล่าวได้ว่า การพัฒนา เป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหวจากสภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ การพัฒนาเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอไม่หยุดนิ่งและมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ จะต้องมีการบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนไว้แล้วและทำให้ลักษณะเดิมเปลี่ยนไปโดยมีความมุ่งหมายว่า ลักษณะใหม่ที่เข้ามาแทนที่นั้นจะดีกว่าลักษณะเก่า สภาพเก่า แต่โดยธรรมชาติแล้วการเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดปัญหาในตัวเอง เพียงแต่จะมีปัญหามากหรือปัญหาน้อย การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากเป็นพื้นที่ใกล้ชิดประชาชนและเป็นกระบวนการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชุมชนท้องถิ่นในทางที่ดีขึ้นและทำให้มีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นในทุกๆ ด้านทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสามารถจัดการกับภาวะการณ์ของกระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ (self-reliance) หรือช่วยตนเองได้ (self-help) ในการคิด

ตัดสินใจและดำเนินการแก้ไขปัญหาตลอดจนตอบสนองความต้องการของตนเองและส่วนรวม นำพาสังคม ชุมชนและประเทศไทยเจริญก้าวหน้าต่อไป

ชุมชนท้องถิ่นจะพัฒนาได้หรือไม่ และดำเนินไปในทิศทางใดและถูกต้องหรือไม่นั้น ต้องมีการบริหารการพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมโลกและสังคมในภาพรวมของประเทศไทยที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการอำนวยความสะดวกและใช้ในการดำเนินงานในหลายภาคส่วนทั้งที่เป็นหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน หน่วยงานประชาสังคม รวมไปถึงหน่วยงานของคณะสงฆ์ด้วยเช่นกัน ซึ่งแนวทางการบริหารการพัฒนาชุมชนไทยในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ที่จะสามารถนำมาซึ่งความเจริญเติบโตของประเทศไทยพัฒนาให้ทัดเทียมกับประเทศพัฒนาแล้วได้นั้น นักบริหารหรือผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการบริหารและพัฒนาชุมชนจำเป็นต้องยึดหลักวิชาการทางโลก โดยต้องบูรณาการร่วมการใช้หลักพุทธธรรมประกอบในการพัฒนาชุมชนไทย ซึ่งรายละเอียดต่างๆ ผู้เขียนจักอธิบายขยายความในลำดับถัดไป

บริบทการบริหารการพัฒนาชุมชนไทยในปัจจุบัน

ความคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนได้มีการริเริ่มขึ้นโดยกระทรวงมหาดไทยที่ได้ประกาศใช้แผนบูรณชนบท เมื่อ 1 เมษายน 2485 โดยมุ่งหวังให้ราษฎรไทยเป็นพลเมืองดี มีที่ดินหากินและมีการครองชีพที่ดีขึ้น แต่ในหลักการที่กำหนดนั้นเป็นการพัฒนาวัตถุเป็นหลักและมีการดำเนินการไปได้ประมาณ 2 ปี เพราะขาดหลักวิชาการและไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล ประกอบกับเกิดสงครามมหาเอเซียบูรพา (สงครามโลกครั้งที่ 2) ทำให้ประเทศต้องตกอยู่ในภาวะของสงคราม ภายหลังเมื่อสงครามสิ้นสุดลง รัฐบาลได้รื้อฟื้นโครงการบูรณชนบทขึ้นมาอีกครั้ง โดยใช้แผนการบูรณชนบทปี 2485 เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการพัฒนาและภายใต้แผนการบูรณชนบทนี้ ได้มีคณะกรรมการบูรณชนบทเกิดขึ้นในทุกท้องถิ่นที่อยู่นอกเขตเทศบาล แต่ทว่าแผนการนี้กระทรวงมหาดไทยได้สั่งระงับเสียในปี 2496 เพราะไม่ได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากสภาผู้แทนราษฎร ต่อมาในปี 2497 กรมประชาสงเคราะห์ได้รับความร่วมมือจากองค์การบริหารวิเทศกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการสนับสนุนส่งเสริมเจ้าหน้าที่ไปศึกษาดูงานการพัฒนาท้องถิ่นในประเทศอินเดียและพม่า เมื่อกลับมาจึงได้เสนอรายงานและร่างโครงการ จนได้โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อนาเสนอรัฐบาล ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบอนุมัติให้ใช้เป็นโครงการพัฒนาท้องถิ่นแห่งชาติ เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2499 ซึ่งนับได้ว่าการพัฒนาท้องถิ่นได้เริ่มดำเนินการอย่างจริงจังขึ้นมาแล้วเป็นครั้งแรกในปี 2498 ประเทศไทยโดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้ร่วมมือกับองค์การสหประชาชาติผ่านทางสำนักงาน UNESCO จัดตั้งโครงการมูลสารศึกษา (Fundamental Education) ขึ้นที่จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อผลิตบุคลากรออกไปพัฒนา

ชนบทเรียกว่า “สารนิเทศ” ซึ่งต่อมาได้โอนไปขึ้นอยู่กับสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กรมมหาดไทย เมื่อเดือนสิงหาคม 2502 และองค์การสหประชาชาติ (UN) จัดให้มีการประชุมสัมมนานักบริหารการพัฒนาท้องถิ่นขึ้นในประเทศไทย ระหว่างประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียจำนวน 6 ประเทศ ภายหลังการประชุมสัมมนาเสร็จ ส่งผลให้มีการจัดตั้งสำนักงานพัฒนาท้องถิ่นเป็นสำนักงานอิสระขึ้นตรงต่อกรมมหาดไทย เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2502 และกลายเป็นส่วนการพัฒนาท้องถิ่นไทย เมื่อปี 2503 จากนั้นได้จัดตั้งขึ้นเป็นกรมการพัฒนาชุมชน เมื่อปี 2504 และได้จัดให้มีสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทหรือ รพช. ขึ้นเมื่อปี 2507 (ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ, 2543)

ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนเห็นได้ชัดเจนใน พ.ศ.2527 เมื่อคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ตระหนักถึงศักยภาพและพลังความสามารถขององค์กรภาคเอกชนที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาชนบทของภาครัฐบาล ได้บรรจุนโยบายที่จะส่งเสริมบทบาทขององค์กรภาคเอกชนไว้เป็นแนวทางในการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 และจัดตั้งหน่วยงานประสานงานกับองค์กรพัฒนาเอกชนขึ้นในศูนย์ประสานงานพัฒนาชนบทแห่งชาติและต่อมาได้จัดตั้งคณะกรรมการประสานงานในระดับชาติ เรียกว่า คณะกรรมการประสานงานองค์กรเอกชนพัฒนาชนบท (กป.อพช.)

"ประชาสังคม" มาจากภาษาอังกฤษว่า Civil Society และมีผู้ใช้คำภาษาไทยเทียบเคียงกันหลายคำ อาทิ "สังคมประชาธรรม" (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม) "สังคมราษฎร์" (เสนห์ จามริก) "วิถีประชา" (ชัยอนันต์ สมุทวณิช ใช้คำนี้โดยมีนัยยะของคำว่า Civic movement) "อารยสังคม" (อนnek เหล่าธรรมทัศน์) และ "สังคมเข้มแข็ง" (ธีรยุทธ บุญมี) เป็นต้น ทั้งนี้ นักคิดสำคัญของสังคมไทยได้อธิบายขยายความคำว่า "ประชาสังคม" หรือ Civil Society นี้ในบริบทเงื่อนไขและการให้น้ำหนักที่แตกต่างกัน ดังนี้

จากการสรุปสาระสำคัญของถ้อยแถลงของ ศ.ดร.ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2539) มีสาระสำคัญว่า ท่านกล่าวไว้ว่า "ประชาสังคม" หมายถึง ทุกๆ ส่วนของสังคมโดยรวมถึงภาครัฐ ภาคประชาชนด้วย ถือว่าทั้งหมดเป็น Civil Society ซึ่งแตกต่างจากความหมายแบบตะวันตกที่แยกออกมาจากภาครัฐหรือนอกภาครัฐ แต่หมายถึงทุกฝ่ายเข้ามาเป็น partnership กัน โดยนัยยะนี้ให้ความสำคัญกับ Civic movement หรือ "วิถีประชา" ที่เป็นการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มองค์กรต่างๆ โดยเอาตัวกิจกรรมเป็นศูนย์กลางปราศจากการจัดตั้ง ดังข้อเสนอที่สำคัญในเชิงยุทธศาสตร์การพัฒนา ในช่วงของการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 คือ Area-Function-Participation-AFP กล่าวคือ จะต้องเน้นที่กระบวนการมีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาของทุกฝ่ายร่วมกันในระดับพื้นที่ (ย่อยๆ) ซึ่งในที่นี้อาจเป็นพื้นที่จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้านหรือพื้นที่ในเชิงเศรษฐกิจ เช่น เขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก เป็นต้น

สำหรับปัจจุบัน รัฐยังเพิ่มการสนับสนุนการมีส่วนร่วมขององค์กรเอกชนมากขึ้น เห็นได้จากการเชิญภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในกาดำเนินงานตามนโยบายสำคัญๆ ของรัฐบาลหลายด้าน และได้อุดหนุนงบประมาณให้กับองค์กรพัฒนาเอกชนหลายองค์กรในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาเพื่อความคล่องตัวในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาล (พิสันต์ ประทานชวโน, 2553)

ในขณะเดียวกันมีข้อมูลที่สอดคล้องกับข้อมูลก่อนหน้านี้ว่า ในปัจจุบันรัฐบาลต่างให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมาก โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนการพัฒนา เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการค้นปัญหาการมีส่วนร่วมในการวางแผนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามผลและการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ฯลฯ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนกำลังเป็นกระแสที่ได้รับความสนใจจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและ ภาคเอกชน ที่ผ่านมามีพบว่าอุปสรรคและปัญหาของการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักการกระจายอำนาจที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ประชาชนขาดความสนใจ หรือขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง รัฐบาลจึงมีแนวนโยบายที่เป็นปัจจัยที่เป็นสิ่งจูงใจให้ประชาชนในท้องถิ่นหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนในลักษณะ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบนำไปสู่การพัฒนาที่ตรงเป้าหมายเกิดความชอบธรรมอันนำมาซึ่งประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนที่สำคัญอีกด้วย (เพ็ญศรี ฉิรินังและวรสิทธิ์ เจริญพุด, 2559)

เมื่อศึกษาแล้วนั้นสามารถสรุปได้ว่า การบริหารการพัฒนาชุมชนของโลกมีพัฒนาการมาตามลำดับ โดยมีกลไกสำคัญอยู่ที่หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง อาทิเช่น รัฐบาลประกาศนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาในพื้นที่ชุมชน การวางยุทธศาสตร์ของประเทศ การแบ่งการปกครองออกเป็นระดับต่างๆ เป็นต้น ซึ่งผันแปรไปตามบริบทของความเจริญก้าวหน้าด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และที่สำคัญเทคโนโลยี ซึ่งมีส่วนอย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบบงานของแต่ละส่วนงานของประเทศให้มีความสะดวกและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน ซึ่งผู้เขียนจะกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศในลำดับต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

ในอดีตสมัยโบราณเมื่อ 5,300 ปีที่แล้วมนุษย์มีเทคโนโลยีการสื่อสาร โดยชนชาว Sumerian ได้พัฒนาเทคโนโลยีการแกะตัวอักษรลงบนดินเหนียวเพื่อใช้ในการสื่อสาร และเมื่อ 4,000 ปีที่แล้ว ชนชาติอียิปต์ก็รู้จักประดิษฐ์ภาพ Hieroglyphic ลงบนกระดาษ Papyrus หลังจากนั้นเริ่มมีระบบไปรษณีย์โดยใช้นกในการส่งข่าวสารถึงแม้ระบบไปรษณีย์จะเป็นวิธีชีวิตที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารถึงกันมานาน แต่การเผยแพร่ของการรับรู้ยังอยู่ในวงจำกัด ในสมัยนั้นได้มีการสร้างหอสมุด Alexandria เพื่อเก็บรวบรวมความรู้ให้นักปราชญ์เข้าไปแสวงหาปัญญาและเมื่อ 2,300 ปีที่แล้ววิทยาการต่างๆ ก็ยังเป็นความลับซึ่งถ่ายทอดเฉพาะบุคคลต่อบุคคลเท่านั้น จนกระทั่ง พ.ศ.1997เมื่อ Gothenburg ประดิษฐ์เทคโนโลยีการพิมพ์และได้พิมพ์คัมภีร์ไบเบิลขึ้นเป็นครั้งแรก 300 เล่ม การมีหนังสืออ่านทำให้ชีวิตของคนเริ่มเปลี่ยน ผู้คนเริ่มรู้สึกต้องการข้อมูลมากขึ้น ความรู้สิ่งนี้ได้ทำให้เทคโนโลยีการพิมพ์เกิดการพัฒนา แต่ราคาค่างวดของสิ่งพิมพ์ยังสูงเกินฐานะของคนทั่วไป คนร่ำรวยเท่านั้นจึงมีโอกาสได้อ่านหนังสือดีๆ และสำคัญเช่น Principia Mathematica ของ Newton หรือ Original of Species ของ Darwin เป็นต้น

หลังจากนั้นโลกก็พัฒนามาเป็นลำดับจนก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจสารสนเทศพลังเศรษฐกิจ ได้รับการขับเคลื่อนด้วยโครงข่ายสารสนเทศที่ซับซ้อนและมีการลงทุนด้วยสารสนเทศมากขึ้น ผลที่ตามมาคือ สารสนเทศกลายเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของปัจจัยการผลิตที่สำคัญซึ่งทำให้เกิดการได้เปรียบหรือเสียเปรียบจากการมีและการนำเอาสารสนเทศมาใช้เพื่อการวางแผนพัฒนาในด้านต่างๆ จึงอาจกล่าวได้ว่าการแข่งขันในส่วนต่างๆ ของโลกในอนาคตอันใกล้ทั้งภาครัฐและเอกชนคงจะหนีไม่พ้นเรื่องการแข่งขันแสวงหาทรัพยากรสารสนเทศที่แม่นยำและรวดเร็ว เพราะนั่นหมายถึงความได้เปรียบในการแข่งขัน อาทิเช่น วงการธุรกิจใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือช่วย เป็นต้น โดยช่องทางการสื่อสารในการส่งข้อมูลข่าวสารมีหลายรูปแบบได้แก่ เส้นใยนำแสงองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยจึงเริ่มดำเนินการวางสายเส้นใยนำแสงเชื่อมโยงเครือข่ายโทรศัพท์แทนไมโครเวฟ องค์การระหว่างประเทศทางด้านการสื่อสารได้ดำเนินการวางสายใยนำแสงเป็นเคเบิลใต้น้ำ เพื่อเชื่อมโยงการสื่อสารระหว่างประเทศ การใช้งานสายนำสัญญาณด้วยเส้นใยนำแสง การสื่อสารผ่านดาวเทียมเป็นการสื่อสารที่มีสถานีรับส่งอยู่ที่พื้นดิน ประเทศไทยเริ่มใช้ดาวเทียมสื่อสารครั้งแรกตั้งแต่ พ.ศ.2510 การสื่อสารแห่งประเทศไทยตั้งสถานีภาคพื้นดินที่อำเภอศรีราชาจังหวัดชลบุรี โดยเช่าช่องสัญญาณจำนวน 13 ช่องสัญญาณ เพื่อติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศดาวเทียมที่ใช้ในยุคแรกเป็นของบริษัท ยูอาร์ซีเอ ซึ่งเป็นดาวเทียมทางทหารของประเทศสหรัฐอเมริกา (ฐิตแก้ว ศรีสด, 2551)

เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือไอที (Information Technology or IT) ถูกนำมาใช้งานอย่าง กว้างขวาง องค์กร หน่วยงานต่างๆ ล้วนให้ความสำคัญต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ จนมีคำเรียกโลกในยุคปัจจุบันว่าเป็นโลกยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือยุคไอที เทคโนโลยี

สารสนเทศมาจากคำสองคำคือ เทคโนโลยี(Technology) และสารสนเทศ (Information) ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของเทคโนโลยี สารสนเทศ ไว้ดังนี้

เทคโนโลยีมาจากภาษาอังกฤษ คือ Technology หมายถึง วิทยาการที่นำเอาความรู้ทาง วิทยาศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติและอุตสาหกรรม คำว่า สารสนเทศ หมายถึง ข่าวสาร การแสดงหรือชี้แจงข่าวสารข้อมูลต่างๆ ดังนั้น เทคโนโลยี สารสนเทศ หมายถึง การใช้วิทยาการ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติและอุตสาหกรรมด้านข่าวสาร การแสดง หรือชี้แจงข่าวสารข้อมูลต่างๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555)

เทคโนโลยี คือ การประยุกต์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับ การผลิต การสร้าง วิธีการดำเนินงาน และรวมถึงอุปกรณ์ต่างๆ ที่มีได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ปัจจุบันมนุษย์ได้นำเทคโนโลยีต่างๆ มากมายมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการดำเนินชีวิตประจำวันมากมายอย่างนับไม่ถ้วน ส่วนคำว่า สารสนเทศ หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดจากการประมวลผลข้อมูลดิบ ด้วยการรวบรวมข้อมูลดิบจากแหล่งต่างๆ นำมาผ่านกระบวนการประมวลผล ไม่ว่าจะเป็นการจัดกลุ่มข้อมูล การเรียงลำดับข้อมูล การคำนวณ และการสรุปผล หลังจากนั้นก็นำสารสนเทศที่ได้มานำเสนอในรูปแบบของรายงานที่เหมาะสมต่อการใช้งานต่อไป ดังนั้น เทคโนโลยี สารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีเพื่อใช้กับการจัดการสารสนเทศ ซึ่งหมายรวมถึงเทคโนโลยีการผลิต การจัดเก็บข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การวิเคราะห์และเผยแพร่ การสื่อสารโทรคมนาคม รวมถึงอุปกรณ์สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้งานร่วมกันเพื่อให้ได้ประโยชน์ ประสิทธิภาพ ความถูกต้อง ความแม่นยำและทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม (โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์, 2551)

คณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ (2545) ให้ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ว่า “เป็นความรู้ในผลิตภัณฑ์หรือในกระบวนการดำเนินการใดๆ ที่ได้อาศัยเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ (Software) คอมพิวเตอร์ทางฮาร์ดแวร์ (Hardware) การ ติดต่อสื่อสาร การรวบรวมและการนำข้อมูลมาใช้อย่างทันการ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพทั้งการผลิต การบริการ การบริหารและการดำเนินงาน รวมทั้งการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ที่ส่งผลถึงความ ได้เปรียบทางเศรษฐกิจ การค้าที่สำคัญคือการพัฒนาคุณภาพชีวิตคุณภาพของประชาชน”

ในปัจจุบันได้มีนักวิชาการบางท่าน ได้เปลี่ยนชื่อเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and 5 Communication Technology หรือ ICT) ขณะเดียวกันทางองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และ วัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (UNESCO) กลับเรียกเทคโนโลยีเหล่านี้ว่า “Informatics” หรือ

สนเทศศาสตร์ซึ่งหมายถึง วิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับสารสนเทศ และการคำนวณเพื่อคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต (ทักษิณา สนวนานท์และฐานิศา เกียรติบารมี, 2546)

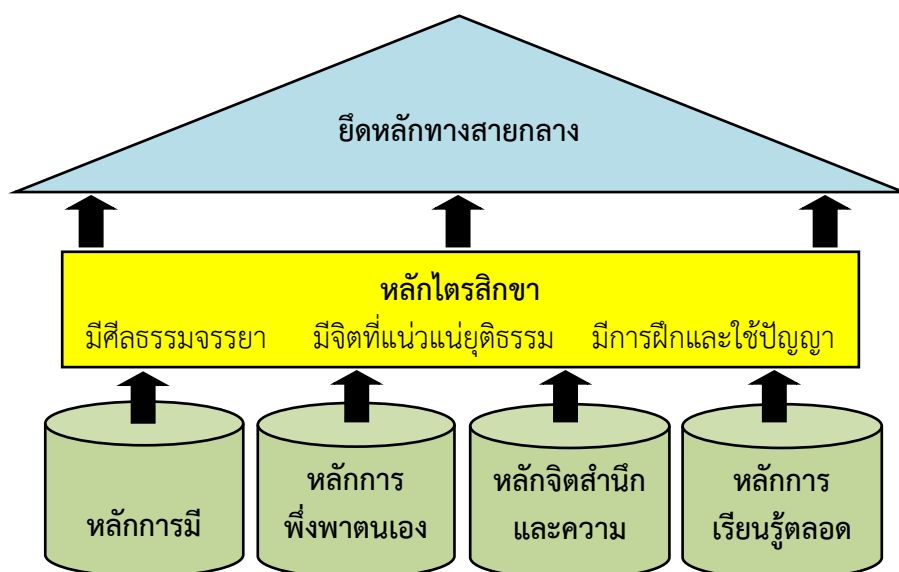
เมื่อสังเคราะห์แล้วนั้น จะเห็นว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึงเทคโนโลยีที่ใช้จัดการข้อมูลเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ต้องการ โดยอาศัยเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ทั้งฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์เครือข่ายคอมพิวเตอร์ ในการรวบรวม การจัดเก็บข้อมูล การประมวลผล การพิมพ์การ สร้างรายงาน เป็นต้น ซึ่งรวมเรียกว่าการประมวลผลข้อมูลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว สมบูรณ์ ถูกต้อง และอาศัยเทคโนโลยีสื่อสารและโทรคมนาคมเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดและสื่อสารสนเทศ ถึงกันได้ในระยะไกลๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างองค์กรทั้งภายในและภายนอก สามารถดำเนินการร่วมกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยในการการส่งและรับข้อมูลและมัลติมีเดียที่เกี่ยวกับความรู้หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

การบริหารการพัฒนาชุมชนไทยในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT)

เทคโนโลยีในปัจจุบันมีความสำคัญในชีวิตประจำวันของคนเรามาก ไอทีคือเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยและอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆเช่นโทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ แล้วนำมาประยุกต์ให้เข้ากับยุคสมัย ในยุคสมัยนี้คอมพิวเตอร์กำลังถูกนำมาประยุกต์ใช้กับงานด้านต่างๆกันอย่างกว้างขวางเช่นทุกวันนี้ การที่เราจะบรรยายหรือนำเสนอเรื่องราวต่างๆ โดยอาศัยการพูดหรือการเขียนกระดานอย่างเดียวนั้น คงจะเป็นเรื่องที่ล้าสมัยและน่าเบื่อเอามากๆเนื่องจากในปัจจุบันนี้ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่เราใช้งานกันอยู่ในสำนักงานหรือสถาบันการศึกษาทั่วไปนั้น มีความสามารถในการแสดงภาพ เสียงและข้อความต่างๆ ประสานสอดคล้องกันเป็นอย่างดี

ในปัจจุบันนี้ได้มีหลายหน่วยงานตระหนักถึงความสำคัญทางด้านไอทีที่จะมีต่อเยาวชนเพราะไอทีคือชุมทรัพย์มหัศจรรย์ที่เชื่อมโยงความรู้มาสู่เยาวชน จึงได้มีโครงการหลายโครงการออกมาให้ความรู้แก่เยาวชนทั้งหลาย เช่น ทางกระทรวงศึกษาธิการได้เปิดอบรมหลักสูตรการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนในโครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯที่ทรงมีสายพระเนตรอันยาวไกลที่ทรงนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการยกระดับคุณภาพชีวิตและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่นักเรียนและประชาชนโดยการนำข้อมูลข่าวสารและความรู้สู่โรงเรียนในชนบทที่ห่างไกลได้มีโอกาสเรียนรู้คอมพิวเตอร์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพ นอกจากจะมุ่งพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาแล้วยังมุ่งพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อคนพิการ เพื่อเด็กป่วยในโรงพยาบาลและเพื่อพัฒนาผู้ต้องขังในทัณฑสถานอีกด้วย ซึ่งในบริบทระดับชุมชนจะต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อพัฒนาการด้านเทคโนโลยี โดยนักบริหารหรือผู้ที่มี

บทบาทเกี่ยวข้องกับการบริหารและพัฒนาชุมชนจำเป็นต้องยึดหลักวิชาการทางโลกบวกกับหลักพุทธธรรม ซึ่งจะประกอบไปด้วยหลักการมีส่วนร่วม หลักการพึ่งพาตนเองได้ หลักจิตสำนึกและความรับผิดชอบ หลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต หลักไตรสิกขา และหลักทางสายกลาง เป็นแนวทางในการบริหารและพัฒนาชุมชนไทยในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) นำพาไปสู่การพัฒนาประเทศไทยในมิติอื่นๆ ให้พัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง โดยการบริหารการพัฒนาชุมชนไทยในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) นั้น จากการศึกษาค้นคว้า จากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือที่หลากหลาย เรียบเรียง วิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วนั้น ทำให้ได้ Model ดังแผนภาพต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 Model การบริหารและพัฒนาชุมชนไทยในยุค

จากแผนภาพ Model ดังกล่าว สามารถอธิบายขยายความให้เข้าใจโดยละเอียดมากยิ่งขึ้นในลำดับต่อไป ซึ่งการบริหารและพัฒนาชุมชนไทยในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) เปรียบดังบ้านที่มีความมั่นคงแข็งแรง ซึ่งประกอบไปด้วย 4 เสาหลักค้ำยันบ้าน 3 ส่วนประกอบของตัวบ้านที่แข็งแรงและมี 1 เป้าหมาย อันเป็นดังหลังคาบ้านที่คอยปกคลุมบ้านเอาไว้ให้ยังคงยืนยงต่อไป โดยผู้เขียนขอเรียกว่า “4 เสา 3 ส่วน 1 เป้า” มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. เสาหลัก ซึ่งประกอบไปด้วย หลักการมีส่วนร่วม หลักการพึ่งพาตนเองได้ หลักจิตสำนึกและความรับผิดชอบ และหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งแนวทางการบริหารการพัฒนาชุมชนไทยโดยใช้เสาหลักต่างๆ ที่กล่าวมา ควรปฏิบัติดังนี้

1.1 หลักการมีส่วนร่วม (Participation)

การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของงานพัฒนาชุมชน โดยผู้ที่มีบทบาทในการบริหารและพัฒนาต้องยึดหลักของการมีส่วนร่วมที่ว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ วางแผนงาน การปฏิบัติการ และร่วมบำรุงรักษาในการแก้ไขสิ่งที่เกิดขึ้น ที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม มีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจและสังคมหรือการเมือง หรือการดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจ มติชน ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม หรือการดำเนินการเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การปรับปรุงสภาพทางสังคมในกลุ่มชุมชน ทั้งนี้ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ การมีส่วนร่วมดังกล่าวต้องมีมิติที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น การมีส่วนร่วมโดยการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ว่าจะเป็นการใช้โปรแกรม (Program) หรือ แอปพลิเคชัน (Application) ช่วยในการประชุมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การใช้ Google form ในการช่วยเก็บแบบสำรวจหรือเก็บข้อมูลต่างๆ เป็นต้น

1.2 หลักการพึ่งพาตนเองได้ (Self-reliance)

ผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่ในการบริหารและพัฒนาชุมชนพัฒนาให้ประชาชนในท้องถิ่นพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น โดยมีรัฐคอยให้การช่วยเหลือสนับสนุนในส่วนที่เกินขีดความสามารถของประชาชน ตามโอกาสและหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม โดยประชาชนจะต้องมีการเรียนรู้ ที่จะพัฒนาตนเอง คือ จะต้องเพิ่มทักษะและความสามารถให้ตนเอง โดยเฉพาะทักษะและความสามารถในการอาชีพของแต่ละคน เปรียบดังการสอนให้จับปลาหาใช้การให้ปลาแก่คนในชุมชนในขณะเดียวกันยุคเทคโนโลยีสารสนเทศการสอนให้คนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้นั้นสามารถทำได้หลากหลายวิธี เช่น การประชุมสัมมนาหรืออบรมออนไลน์ การสาธิตสดให้คนในชุมชนได้เข้าใจในประเด็นต่างๆ การอัดคลิปวิดีโอเพื่อให้คนในชุมชนสามารถย้อนหลังได้ เป็นต้น ทั้งนี้ประการที่กล่าวมาแล้วนั้นทั้งผู้ที่มีบทบาทในการบริหารและผู้ที่เป็นคนในชุมชน รวมไปถึงอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในการสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ กล้องอัดวิดีโอ สัญญาณอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ต้องมีความพร้อมในการใช้งานด้วยเช่นกัน

1.3 หลักจิตสำนึกและความรับผิดชอบ (Personal accountability)

ชุมชนจะเข้มแข็งได้นั้นประการสำคัญประการหนึ่ง คือ การสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชน คนในชุมชนต้องมีความรักและหวงแหนในทรัพยากรและสิ่งต่างๆอันเป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ที่ถูกต้องของชุมชนไว้ให้เคียงคู่ชุมชนและชนรุ่นหลัง แม้ผู้บริหารที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐคนอื่นผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนก็ต้องมีจิตสำนึกในความหวงแหนร่วมกับชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่เช่นกัน นอกจากนั้นความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมก็เป็นสิ่งสำคัญไม่น้อยกว่ากัน คนในชุมชนรวมถึงผู้บริหารต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม โดยให้ความสำคัญกับส่วนรวมเป็นสำคัญกว่าตนเองเสมอในยุคที่เทคโนโลยีมีความทันสมัยเช่นนี้ จิตสำนึกและความรับผิดชอบสามารถสร้างได้ในหลากหลาย

วิธี เช่น การทำคลิปวิดีโอนำเสนอสิ่งดีๆ ของชุมชน การเผยแพร่องค์ความรู้ที่มีประโยชน์ให้กับชุมชนอื่นๆ การสร้างเว็บไซต์ของชุมชน เป็นต้น

1.4 หลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning)

ชีวิตคือการเรียนรู้และการเรียนรู้มีได้ตลอดชีวิต เป็นคำกล่าวที่ยังคงใช้ได้ทุกยุคทุกสมัย ฉะนั้นด้วยการที่การพัฒนาชุมชนนั้นเป็นกระบวนการให้การศึกษาตลอดชีวิตแก่ประชาชนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งยวด เพราะสามารถนำไปสู่การพัฒนาคน ชุมชน สังคมและประเทศชาติในอนาคต การศึกษาต้องให้การศึกษาอย่างต่อเนื่องกันไปตราบเท่าที่บุคคลยังดำรงชีวิตในชุมชน เมื่อประชาชนได้มีการพัฒนาทางด้านองค์ความรู้แล้วนั้นก็จะสามารถพลังผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นในธรรมชาติของทักษะ แรงกระตุ้นของกิจการเพื่อมีความยืดหยุ่นมากขึ้นส่งผลต่อสภาพการทำงานที่ดีขึ้น ในยุคที่การเรียนรู้สามารถเรียนรู้ได้ง่ายเช่นนี้ การหาความรู้เป็นสิ่งที่ไม่ไกลเกินความสามารถของคนไทย คนไทยสามารถเรียนผ่านระบบออนไลน์ เรียนจากคลิปวิดีโอใน You tube เรียนจากหลักสูตรการเรียนต่างๆ ที่สามารถเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้นและต้องเป็นการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ นั่นเป็นเพราะโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปรวดเร็วอย่างมากทั้งหมดที่กล่าวมานั้นคือเสาหลักของการบริหารและพัฒนาชุมชนไทยในยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตมากยิ่งขึ้น

2. ส่วนสำคัญ (หลักไตรสิกขา) ประกอบด้วย มีศีลธรรมจรรยา มีจิตที่แน่วแน่มียุติธรรม มีการฝึกและใช้ปัญญาอย่างถูกต้อง เมื่อบ้านมีเสาหลักที่เข้มแข็งแล้วนั้นตัวบ้านซึ่งจะเป็นส่วนเสริมให้บ้านหรือการบริหารการพัฒนาชุมชนไทยให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นจะต้องใช้หลักไตรสิกขา ซึ่งเป็นข้อสำหรับศึกษาหรือข้อปฏิบัติที่พึงศึกษาหรือการฝึกฝนอบรมตนในเรื่องที่พึงศึกษา โดยผู้ที่มิบทบาทในการบริหารและพัฒนาจะต้องมี 3 ประการ คือ

1. มีศีลธรรมจรรยา กล่าวคือ ต้องดำรงตนให้มีจรรยานานับถืออยู่ในศีลจารวัตรที่ดีหรือเรียกอีกประการหนึ่งว่าต้องเป็นคนดีนั่นเอง
2. มีจิตที่แน่วแน่มียุติธรรม อาทิ เช่น การประชุมต้องเป็นการประชุมที่ให้ความยุติธรรมและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย การพิจารณาโครงการของชุมชนต้องมีความเหมาะสม การให้ความช่วยเหลือชุมชนอย่างเท่าเทียม เป็นต้นและ
3. มีการฝึกและใช้ปัญญาอย่างถูกต้อง ประการนี้สำคัญอย่างยิ่ง ด้วยยุคปัจจุบันการติดต่อสื่อสารสามารถกระทำโดยง่าย การใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ในการแสวงหาความรู้เพื่อนำองค์ความรู้นั้นมาใช้ในการบริหารและพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้าจึงไม่ใช่สิ่งที่ยุ่งยากจนเกินความสามารถของผู้บริหารและคนในแต่ละชุมชน แต่ต้องเป็นปัญญาที่ถูกต้องประกอบด้วยสัมมาทิฐิ เป็นปัญญาที่เกิดจากความถูกต้อง เป็นปัญญาที่แท้จริง หรือเรียกว่ามีความเชี่ยวชาญนั่นเอง การใช้สื่อต่างๆ จึงต้องไปเพื่อการส่งเสริมศีลธรรมจรรยา ยุติธรรม และลงข้อมูลที่เป็ความจริงเท่านั้น

3. เป้าหมาย (หลักทางสายกลาง) ถึงแม้โลกจะพัฒนาอย่างไรก็ตาม เทคโนโลยีจะมีความทันสมัยอย่างไร แต่หากขาดความพอดีย่อมส่งผลเสียต่อคน สังคม ชุมชนและประเทศชาติได้เช่นกัน ในประการนี้ผู้ที่บทบาทในการบริหารและพัฒนาชุมชนต้องมีความพอดีในการดำเนินการ การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เช่น การพิจารณาอนุมัติงบประมาณชุมชนอย่างเป็นธรรมและเหมาะสมหาใช่เพราะคัมค่าอย่างเดียว การยอมรับในการแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางออนไลน์ต่างๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอย่างเหมาะสมหาใช่มีอคติเพราะยอมรับในข้อวิพากษ์วิจารณ์นั้นมิได้ เป็นต้น ด้วยเทคโนโลยีนั้นถึงแม้จะมีคุณประโยชน์มากมายเพียงใด แต่ทุกอย่างในโลกย่อมมี 2 ด้านเสมอ จะต้องมีการบริหารจัดการและพัฒนาอย่างเหมาะสมกับชุมชน เนื่องด้วยบางชุมชนการใช้เทคโนโลยีมากเกินไปอาจส่งผลเสียต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนได้ ก่อเกิดการหลงใหลของวัฒนธรรมจนลบล้างวัฒนธรรมเดิมที่ดีงามของชุมชน การกลายเป็นสังคมก้มหน้า (Social Ignore) จนส่งผลเสียต่อความสัมพันธ์ของคนในชุมชน เป็นต้นทั้งนี้จะต้องมีความพอดีตามหลักทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) ทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเปรียบดังหลังคาที่ปกคลุมตัวบ้านและเสานั้นเอง

บทสรุป

การบริหารการพัฒนาชุมชนของโลกมีพัฒนาการมาตามลำดับ โดยมีกลไกสำคัญอยู่ที่หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง อาทิเช่น รัฐบาลประกาศนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาในพื้นที่ชุมชน การวางยุทธศาสตร์ของประเทศ การแบ่งการปกครองออกเป็นระดับต่างๆ เป็นต้น ซึ่งผันแปรไปตามบริบทของความเจริญก้าวหน้าด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และที่สำคัญเทคโนโลยี ซึ่งมีส่วนอย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบบงานของแต่ละส่วนงานของประเทศให้มีความสะดวกและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน ซึ่งโลกขนานนามว่า ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) นั้นเอง

โดยจากการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วนั้น การบริหารและพัฒนาชุมชนไทยในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) นั้น เปรียบดังบ้านที่มีความมั่นคงแข็งแรง ซึ่งประกอบไปด้วย 4 เสาหลักค้ำยันบ้าน 3 ส่วนประกอบของตัวบ้านที่ดีงามและมี 1 เป้าหมายอันเป็นดังหลังคาบ้านที่คอยปกคลุมบ้านเอาไว้ให้ยังคงยืนยงต่อไป โดยผู้เขียนขอเรียกว่า “4 เสา 3 ส่วน 1 เป้า” โดย 4 เสา ประกอบด้วย หลักการมีส่วนร่วม หลักการพึ่งพาตนเองได้ หลักจิตสำนึกและความรับผิดชอบและหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3 ส่วน คือ หลักไตรสิกขา ซึ่งมี 3 ประการ คือ มีศีลธรรมจรรยา มีจิตที่แน่วแน่อยุติธรรม มีการฝึกและใช้ปัญญาอย่างถูกต้องและ 1 เป้าหมายสำคัญที่สุดคือหลักทางสายกลาง โดยต้องมีการใช้เทคโนโลยีในการบริหารและพัฒนาชุมชนอย่างเหมาะสมตามบริบทของพื้นที่ เพื่อก่อเกิดประโยชน์สูงสุดและยังคงไม่ซึ่งสิ่งดีงามของบรรพบุรุษนั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ. (2545). *กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ ระยะ 2544-2553 ของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2539). *ประชาสังคมทรรคนะนักคิดในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มติชน.
- ฐศุภ แก้ว ศรีสด. (2551). *วิวิวัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศ*. วารสาร ก้าวทันโลก วิทยาศาสตร์ ปีที่ 8 (2) : 2551 หน้า 48.
- ทักษิณา สอนานนท์ และฐานิสรา เกียรติบารมี. (2546). *พจนานุกรมศัพท์คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต*. กรุงเทพฯ : วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ. (2543). *กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พิสันต์ ประทานชวน. (2553). *เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยการทัพบก.
- เพ็ญศรี ฉิรินังและวรสิทธิ์ เจริญพุ่ม. (2559). *การพัฒนาชุมชน : แนวคิด ขอบข่ายและหลักในการปฏิบัติของนักพัฒนา*. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ปีที่ 2 ฉบับ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). *เทคโนโลยี*. ค้นเมื่อ 23 เมษายน 2563 จาก <http://www.royin.go.th/dictionary/>
- โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. (2551). *ระบบฐานข้อมูล*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.

